

Den terminologiska medvetenheten i samhället är något som TNC ständigt arbetar med att försöka höja. Och det kan vi göra på många olika sätt och i många olika sammanhang. I det här numret av TNC-aktuell berättar vi om hur vi informerat om och argumenterat för terminologiarbete och terminologiska tjänster i olika sammanhang. Vi har också haft praktikanter här som fått smaka på terminologiarbete. De och några andra gästskribenter berättar.

Den 19 mars firade vi Rikstermbankens fyraårsdag med ett tårtkalas. I samband med födelsedagsfirandet fick Rikstermbanken en hel del nytt innehåll, bl.a. från Baseline Management AB, Boliden, Forsvarsmakten, Lantmäteriet, SLU och Åre Lavincenter, som Henrik Nilsson presenterade för de närvarande. Han sammanfattade även det internationella resonemanget om betydelsen av "nationell" i samband med termbanker, en diskussion som hölls vid konferensen som Europeiska terminologiföreningen EAFT höll i Oslo förra året.

Har du idéer om Rikstermbankens utveckling? Hör gärna av dig till [Anna-Lena Bucher](#) eller [Henrik Nilsson](#).

Uppdrag på gång på TNC

Punktskriftens termer

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, (tidigare Punktskriftsnämnden) är i gång med att uppdatera ordlistan "Punktskriftens termer" som blev färdig 2001. TNC deltar även denna gång i arbetet. Den nya versionen av ordlistan kommer att läggas in i Rikstermbanken, och den gamla versionen tas bort.

Statistiska centralbyrån (SCB)

Efter att SCB lanserat sin webbtjänst (<http://www.scb.se/Pages/TermsDefinitionsList.aspx?id=348421&type=terms>) fortsätter nu SCB att tillsammans med TNC ta fram definitioner och förklaringar för fler begrepp. En terminologiutbildning för de inblandade experterna har också genomförts. SCBs språkvårdare kommer att berätta mer om projektet under Nordterm 2013.

Modermålsmantra (praktikantkrönika)

Den allra första kursen på Språkvetarprogrammet lärde oss all språkforsknings viktigaste mantra: *alla talar sitt modersmål perfekt*. När en har detta antagande som grund kan småaktiga språkpolisargument enkelt viftas bort, då utgångspunkten för mantrat är att språkets mest grundläggande syfte är att kommunicera, att göra sig förstådd.

Men språkbegreppets omfattning stannar inte vid det vardagliga kommunikationsbehovet, och allt eftersom mina språkstudier fortskred stod en sak mer och mer klar för mig: mantrat stämmer inte alltid. Ingen kan klara sig i alla språkliga sammanhang, även om modersmålet utgör den huvudsakliga kommunikationsformen.

Att kunna ett språk "flytande" innebär en övergripande kompetens som inte kan förväntas omfatta alla kommunikationssfärer. Börjar en på ett nytt jobb ges en introduktion som inte bara ska lära en att behärska de färdigheter som arbetet kräver, utan även lära en att benämna de processer, material, företeelser och annat som kan förknippas med jobbet. Många av dessa benämningar kanske bara förekommer i oerhört specifika och insnävade sammanhang, men vissa av dessa nischer är breda nog att påverka allmänheten. Hur många i Sverige har inte tittat på A-ekonomi och tröttnat eftersom alla de (ofta nasalt uttalade) ekonomitermerna varit alltför obegripliga? Och hur många blir inte irriterade på politiska uttalanden, som visserligen oftast är språkligt korrekta, men som lika ofta är svåra att ta till sig på grund av deras snävhet. Dessa områdesspecifika benämningar hamnar utanför de flesta språkbrukares kunskapsområde, och kan en då säga att de talar sitt modersmål perfekt? SVT är välkänt noggranna med sin språkvård, så en kan ju anta att A-ekonomi sänds på korrekt svenska.

Nej, att tala sitt modersmål perfekt innebär inte att en bemästrar allt som modersmålet kan benämna. De områdesspecifika språkvarianterna kräver nämligen att språkbrukaren begriper begreppet bakom ordet för att kunna använda och förstå ordet på ett korrekt sätt. Dessa uppsättningar med specialuttryck inrymmer nämligen all den kunskap och kompetens som hela Sveriges samlade befolkning besitter. Den som förstår allt i A-ekonomi är förmodligen väl utrustad för att göra finjusteringar i sin skattedeklaration och den som vet vad *varmförzinkning* innebär kommer förmodligen att välja sådana spikar i bygget av sin uteplats (*varmförzinkning* är en metod för att rostskydda järn).

Terminologiskt arbete syftar till att hålla isär termer som betecknar olika begrepp från varandra, och värnar därmed inte bara om språklig mångfald utan även om den kunskapsrikedom som språket representerar. Som

terminologpraktikant på TNC får jag inblick i väldigt snäva språkområden, där jag som modersmålstalare av svenska måste anstränga mig för att inte bara tillgodogöra mig termerna, utan även begreppen. TNC har sedan 1900-talets första hälft ägnat sig åt att katalogisera, särskilja, förtydliga och tillgängliggöra de svenska fackspråken och har därmed gjort ett värdefullt arbete för att vi i framtiden ska kunna bygga vidare på tidigare kunskap om teknik, rön och metoder. Min praktik här ger mig värdefulla insikter om tillståndet i Sveriges fackspråk som jag hoppas kunna använda i mitt kommande examensarbete, men också en bred allmänbildning om vad fackspråken benämner. Det sistnämnda gör mig övertygad om terminologiarbetets relevans, då dess slutliga mål kan sägas vara att språkbrukarna inte nödvändigtvis behärskar vartenda specialområde av sitt modersmål, men åtminstone detta: underlätta så att *alla talar sitt fackspråk perfekt*.

Text: Olof Pettersson, praktikant från Språkvetarprogrammet, Uppsala universitet
(Foto: Henrik Nilsson)

Att verkligen få gå till botten är toppen! (praktikantkrönika)

Det som kanske överraskade mig mest under min praktik på TNC är att jag fått lära mig så mycket om översättning. Det lilla jag visste på förhand om TNC gjorde att jag hade andra förväntningar på vad jag skulle få erfara här, men av en lycklig slump sammanföll min praktik med att TNC tagit in översättaruppdrag som jag fick hjälpa till med. Som översättarstudent var det bara att tacka och ta emot. Att jag spenderade stor del av min tid på TNC med att översätta betydde dock inte att jag gick miste om terminologiarbetet. Den stora fördelen med att översätta på TNC är nämligen att man har större möjligheter att kolla upp termer ordentligt på förhand och skaffa sig mer kött på benen innan man sätter igång. Tack vare TNC:s fenomenala bibliotek och databaser kan man hitta ordentliga definitioner till de termer

som dykt upp i översättningen, och jag har hela tiden känt att det resulterat i att kvaliteten på översättningen blivit högre. – något som tyvärr är en lyx som inte finns när man vanligtvis översätter. Att leta efter säkra källor är något som inte alltid tillåts av den tidspress man brukar ha som översättare. Tänk vad bra det skulle kännas om alla översättningar man gjorde var lika väl underbyggda som de jag har jobbat med här!

I övrigt kan jag konstatera att det är omöjligt att praktisera på TNC utan att bättra på allmänbildningen. De diskussioner som förs dagligen om de termfrågor som kommer in gör att man snappar upp all möjlig information om saker som man inte visste att man undrade över. Vilket troligen har varit det roligaste med praktiken. Så förutom glädjen i att få tid att jobba grundligt med

översättningar tar jag med mig vikten av terminologiarbete för att kunna göra en kvalitativ översättning. Och att jag känner mig i alla fall lite smartare.

Text: Sebastian Lilja, praktikant från masterprogrammet i översättning, Stockholms universitet
(Foto: Henrik Nilsson)

Notiser

Nordterm 2013 i Stockholm

Nordterm 2013 äger rum 17–20 juni 2013 i Stockholm, delvis på TNC i Solna, delvis på Näringslivets hus på Storgatan i Stockholm.

Nordterm 2013 består av tre olika aktiviteter:

- 17 juni: Fortsättningskurs för terminologer. Olika typer av modellering i allmänhet och informationsmodellering i synnerhet.
- 18–19 juni: Konferens på temat *Från förarbete till förvaltning – terminologiarbete steg för steg*.
- 20 juni: Nordterm-församlingen

Program och mer information finns på konferenswebben www.nordterm2013.se. Där kan man också anmäla sig.

TNCs kurser våren 2013

Klicka på länkarna nedan om du vill ha mer information om kurserna.

[Red ut begreppen!](#) Vår grundkurs i det terminologiska angreppssättet.

Kursdatum: 21 maj

[Skrivregler och språkvård](#) Kurs om skrivregler för svenska och engelska samt fackspråklig språkvård. Kursdatum: 31 maj

Termdist

Den nordiska kursen i terminologi, Termdist, är öppen för sen anmälan hos [Karlstads universitet](#). Kursen, som är helt nätbaserad och omfattar 7,5 hp, går under höstterminen 2013. Anmälan sker via [Antagning.se](#).

En timme om terminologi

Torsdagen den 11 april samlades en grupp terminologiintresserade i TNCs bibliotek till "1 timme terminologi: begreppet", det första seminariet i TNCs nya seminariereserie. Syftet med serien är att erbjuda dem som gått en terminologikurs eller som arbetar med terminologi en möjlighet till snabb uppfrysning av kunskaperna om terminologilärans och terminologiarbetets mest centrala aspekter. Vi vill också ge ett smakprov åt dem som inte tidigare arbetat så mycket med terminologi. Att just begreppet blev temat för denna

första sammankomst är fullt begripligt: begreppet står ju i fokus för allt terminologiarbete. Redan före seminariet fick deltagarna förbereda sig genom att titta på två av TNCs utbildningsfilmer om begrepp och begreppsanalys. Henrik Nilsson, som ledde seminariet, började med en kort repetition av terminologilärens grundpelare. Därefter gick det snabbt från teori till praktik: deltagarna fick i uppgift att undersöka två relaterade begrepp (inom konsten) – *staty* och *skulptur* – genom att identifiera begreppens väsentliga och särskiljande kännetecken och skissera ett begreppssystem. Till sin hjälp hade deltagarna ett antal konstlexikon och olika webbkällor. I den livliga diskussion som fördes bollade man med känneteckenstyper som "syfte" och "material", "storlek" och "utförande", "placering" och "motiv". Några röster om seminariet: "en rolig tillställning", "upplyftande", "ser fram emot nästa gång". Som blir en timme om definitioner.

TNC tillbaka i Europeiska terminologiföreningen EAFT

Sedan årsmötet (som hölls i Oslo förra året) är Henrik Nilsson återigen medlem i styrelsen för Europeiska terminologiföreningen EAFT. På agendan framöver står ett seminarium om praktiska tillämpningar av nyare teoretiska riktningar inom terminologiläran som ska hållas i Zagreb, Kroatien, i september i år och en konferensdag om språket i högre utbildning i samband med grekiska terminologiorganets ELETOs konferens som ska hållas i Aten i november.

Mer information om föreningen finns här: www.eaft-aet.net.

EAFTs styrelse inklämda på Termcat i Barcelona. Bakre raden från vänster: Christophe Roche, Corina Lascu-Cilianu, Maja Bratanić, Jan Hoel, Sandra Cuadrado (Termcat).

Främre raden från vänster: Henrik Nilsson, Xavier Fargas (Termcat), Jordi Bover (Termcat), Ágota Fóris. Foto: Termcat.

DIN-TERM online

Den tyska standardiseringsorganisationen DIN erbjuder nu sin termbank DIN-TERM fritt tillgänglig online. Man kan söka båda med och utan inloggning. Om man inte loggar in så kan man söka enbart på termer. Då får man fram termmotsvarigheter på engelska och får veta i vilka fackområden termerna används. Om man loggar in och söker på en term så får man träff i alla standarder där termen förekommer och då visas även definitionen. Det är enkelt att registrera sig för inloggning. Mer information finns här: www.din.de/sc/dinterm.de

TNC medverkar i Namnvårdsgruppen

Den 12 mars inrättades en grupp inom svensk språkvård: Namnvårdsgruppen. Syftet med gruppens arbete är att ge råd och rekommendationer i frågor om namn, med särskild inriktning på ortnamn (i betydelsen alla slags geografiska namn). Ordförande i gruppen är en representant för Lantmäteriet och i övrigt ingår representanter för bland annat Språkrådet, Utrikesdepartementet, Uppsala universitet och TNC. Till gruppen finns också knutet ett brett nätverk av personer med intresse av och kunskaper om namnfrågor; däri ingår bland annat representanter för Europeiska kommissionen i Sverige.

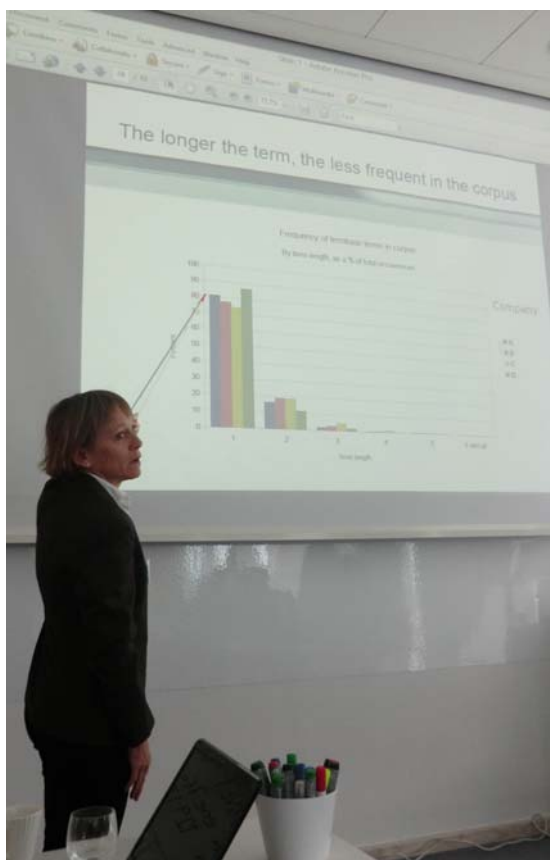
Namnårsgruppsens första möte. Från vänster: Leif Nilsson (Institutet för språk och folkminnen), Staffan Nyström (Uppsala universitet), Annette Torensjö (Lantmäteriet), Laila Mattfolk (Institutet för de inhemska språken, Finland), Henrik Nilsson (TNC), Ola Karlsson (Språkrådet), Bengt Baedecke (UD). Foto: UD.

Making Terms Matter!

Interverbum Technology ordnade i mars ett heldagsseminarium med terminologi i fokus. Interverbums Ioannis Iakovidis inledde dagen med att betona vikten av termkvalitet i projekt. Han hävdade att fokus i ett antal projekt som Interverbum varit inblandade i ofta legat på att införa och utveckla bra terminologihanteringssystem och att kvaliteten på termbasernas innehåll, det vill säga själva terminologin i dessa system, ofta hamnat i skymundan. Detta resulterar i att termbaser sällan innehåller det som efterfrågas; i stället innehåller de emellanåt helt oanvändbara termer och saknar de mest centrala. Dessutom är de svåra att integrera i andra tillämpningar eller programsystem. Dåliga termbaser medför att investeringen i tekniska lösningar undermineras och utgör därför en utmaning för frågor kring avkastning på investerat kapital (ROI, return on investment). Hur ska vi få termerna att "betyda mer?", var huvudfrågan som Ioannis ville väcka.

Interverbums Ioannis Iakovidis betonade vikten av termbaser med bra innehåll. Foto: Henrik Nilsson.

Kara Warburton berättade både om sina erfarenheter från IBM och om sin pågående forskning i terminologi. Foto: Henrik Nilsson.

Ronan Martin från SAS Institute, som är terminologiansvarig talade om hur han går tillväga för att identifiera och välja termer som ska ingå i deras termbas. Kara Warburton, tidigare chefsterminolog på IBM gav en optimistisk syn på hur språkindustrin utvecklas. Enligt Kara växer språkindustrin ständigt, och maskinöversättning har inte egentligen påverkat den kommersiella översättningen. Kara fortsatte med att betona vikten av terminologihantering och visade med tydliga och väl uppbackade siffror hur mycket pengar företag slösar på att inte sammanställa termbaser eftersom mycket måste genomföras om igen. Hon visade även hur man bör lägga upp termbaser inom företag och hur man bör lägga in termer för att de faktiskt ska gå att söka på.

TNCs Henrik Nilsson visade bland annat datakategorier. Foto: Katja Hallberg.

Don DePalma från Common Sense Advisory (som medverkade på länk från USA) var inne på samma spår som Kara. Han tryckte mycket på de ekonomiska fördelarna med att sammanställa termbankar och hur mycket företag kan spara in ekonomiskt.

TNCs Henrik Nilsson visade vad man bör tänka på när det gäller termbankar och deras struktur. Bland annat betonade han, liksom Kara Warburton, vikten av att använda ISO-standarder och visade då Dantermcentrets imponerande begreppsdiagram över alla datakategorier.

De diskussioner som sedan fördes runt bordet visade att det fanns flera företag som verkade intresserade av att få veta mer om terminologiarbete – och de som inte tidigare hade haft större kontakt med terminologiarbete fick säkert en bättre förståelse för terminologitänkande.

Text: Katja Hallberg och Sebastian Lilja

Språkforum 2013

Språktidningens populära evenemang "Språkforum" var i år uppdelat i en förmiddag med mer nytta och djup och en eftermiddag mer präglad av underhållning, allt på Rival i Stockholm.

Språkrådets Ola Karlsson och Lena Lind Palicki inledde dagen med att berätta om skrivregler och språkfrågor, två av Språkrådets viktigaste och kanske mest synliga uppgifter. TNCs Henrik Nilsson försökte därefter med hjälp av en besticklåda och QR-koder att under rubriken "Fack-, vad kul!" övervinna mångas fördomar om att fackspråk skulle vara trist. Marianne Sterner från Riksbanken följde därefter lämpligt upp med nyttiga tips om klarspråk. Även eftermiddagens Catharina Grünbaum kom tillbaka till fackspråk i sitt föredrag, där hon bland annat återberättade historien om "infartsparkering" och andra nyord som överlevt. Språktidningens Anders Svensson lät bland annat

Marianne Sterner från Riksbanken gav nyttiga tips om klarspråk. Foto: Henrik Nilsson.

alla *ask*-sammansättningar som uppstod i samband med det isländska vulkanutbrottet illustrera nyordsfenomenet. Johar Bendjelloul talade om att tala i tv och radio, och Mikael Parkvall förvandlade, mot egen utsaga, sitt föredrag om tempus och aspekt till en skrattfest. Dagens påläste och underhållande konferencier Erik Mattsson drog därefter ned fler skrattsalvor när han samtalande med Ulla Stroh-Wollin från Uppsala universitet om hennes forskning om svordomar. Dagens aktiviteter avslutades med att tidningen Journalisten (som samarrangerade dagen tillsammans med Språktidningen) delade ut priser för bland annat Årets löp (Aftonbladet: "Stå upp – rasa i vikt"), Årets språkgranskare (Gucki Ståhl, TT) och Årets nyord ("järnrörspolitiker").

Hela konferensen filmades av Utbildningsradion och kommer att finnas på UR Play efter den 14 maj.

Mediespråk 2013

Mångsysslarna Ted Forsström och Kaj Korkea-aho (från PleppoToy) drog ner många skratt i sitt föredrag med "clou". Foto: Henrik Nilsson.

"Ordet är fritt" var temat för årets Mediespråkskonferens som hölls på Academill i Vasa, Finland 25–26 januari. Martin Schibbye och Johan Persson fanns på plats och drog nog störst publik med ett av sina första framträdanden sedan hemkomsten. Deras starka berättelse följdes upp av ett intressant samtal om journalisternas situation i Ryssland. Första dagen var mer medieinriktad med föredrag om bland annat Helsingin Sanomat (Paula Salovaara) och Yle (Lauri Kivinen), medan dag två fokuserade mer på det språkliga med Anna-Lena Ringarps och Lars-Gunnar Anderssons odysse över programmet "Språket" och Leila Mattfolks och Maria Vidbergs presentation av den nya versionen av

"Svenska ortnamn i Finland". Bland höjdpunkterna fanns i övrigt Johanna Koljonens inlägg om "Prata om det" och den löpeld det skapade samt Ted Forsströms och Kaj Korkea-ahos oeffterlikneliga presentation (med bilder på hästar i islandströjor) och föredrag om deras företag PleppoToy, deras karriärer som radiopratare, komiker och författare – och vikten av "clou" (vilket de försökte definiera som "det som Meatloaf har så att hans låtar funkar").

TNCs Henrik Nilsson var inbjuden att tala om fackspråk och terminologi i medierna. "Lite terminologisk press!?" var temat och den titeln innebar både en titt på journalisters medvetenhet (under Nordterm 1984 ansågs de vara en av de minst terminologiskt medvetna yrkesgrupperna) och en förhållandevis handfast lista med råd och tips om hur man kan hantera termer i olika typer av press och för olika målgrupper. Kort sagt, en mycket stimulerande konferens som ordnades på ett förtjänstfullt sätt av Svensk Presstjänsts verksamhet Språkörat i samarbete med Åbo Akademi.

Mer information finns på <http://www.mediesprak.fi/>.

Föreningen Teknisk Informations konferens i Göteborg den 13–14 mars 2013

I år tillbringade runt 150 teknikinformatörer, utställare och andra intresserade ett par dagar vid Göta älv, närmare bestämt på det gamla porterbryggeriet som byggts om till hotell vid Klippan i Göteborg, under rubriken "Underlätta teknikskribentens vardag". FTI:s ordförande, Susanne Dahlén, inledde och avslutade konferensen och konstaterade att bredden bland deltagarna var överväldigande.

– Det kanske finns risk att vi blir lite instängda till vardags, men jag har turen att ha en chef som inser vikten av att komma ut i verkligheten, och få uppslag som kanske leder till ännu bättre teknikinformation, sa Susanne Dahlén.

Det första föredraget blev något som säkert många kunde behöva: en introduktion till kreativt tänkande. Nina Floreteng vill förenkla allas vårt arbete genom kreativitet, och visade detta med ett antal hattar i olika färger som stod för allt från generositet och lekfullhet till logik och förnuftigt rensande.

Efter henne följde mer branschspecifika föredrag om bland annat hur en wiki fungerar, SAAB:s nya kompetenscentrum, olika tips för att få bättre skärmavbilder, en beskrivning av arbetet med dokumentation för norska oljeplattformar och så kallade brexar, Business rules exchange files, som används för att få styr på dokumentation skriven i formatet xml.

Utöver föredragen fick deltagarna möjlighet att boka in sig på olika workshoppar. I workshoppen "Liten termaskola", gav Åsa Holmér från TNC en kortkort utbildning i terminologi, till deltagarnas nytta och nöje. Parallellt handlade det om hur man kan hantera varianter i produktokumentation, hur man arbetar "agilt" med teknikinformation och om mediewikier. Dessa workshoppar var väldigt uppskattade och väl utvalda för att passa den breda publiken.

Utställarna fick stå med ryggen mot den soldränkta älven, och även om inte TNC hade något eget bord bland utställarföretag som Semcon, Condesign och Amesto lades informationsmaterial från TNC ut på ett bord tillsammans med material från Sveriges Facköversättarförening, SFÖ. Det var många deltagare som konstaterade att terminologin på företaget kunde förbättras, så det finns mycket att göra i Sverige ännu.

Text och foto: Irene Elmerot (ägare av red. Språkkonsult, fullvärdig medlem av Sveriges Facköversättarförening, SFÖ och Översättarcentrum.)

Terminologifrämjandet

TNCs abonnenter är med i [Terminologifrämjandet](#). Som abonnent får man bland annat rabatt på TNCs ordlistor och möjlighet att ställa frågor till termtjänsten. Dessutom blir man inbjuden till seminarier om terminologiarbete och fackspråk som TNC arrangerar.

Ett stort abonnemang kostar 7 900 kronor (exkl. moms) per år och ger nio timmar av TNCs tid. Tiden kan bland annat utnyttjas till

- terminologifrågor
- textgranskning
- strukturering av terminologisk information
- medverkan vid interna terminologidiskussioner.

TNC kan också komma till interna möten och informera allmänt om fackspråk och terminologiarbete.

Termfrågor

Som abonnent i Terminologifrämjandet förköper man tid som kan användas till exempelvis TNCs termtjänst. Under rubriken *Termfrågor* redovisar vi några av de frågor och svar som kommit till termtjänsten den senaste tiden. Har du kommentarer eller tillägg till svaren får du gärna höra av dig.

Fråga: "Flumskola" är ett uttryck som ofta hörs i skoldebatten. Har TNC något förslag till hur det skulle kunna översättas till engelska?

Svar: *Flumskola* är knappast en term utan snarare ett modebetonat uttryck. Vi har det inte i någon av våra källor. Kanske är begreppet bakom helt svenskt; man kanske inte pratar på ett sådant negativt sätt om skolan i Storbritannien och då behöver man ju heller inget uttryck. Det är svårt att veta.

Om man ska använda begreppet i en engelsk text så måste man nog göra en omskrivning som sätts in i rätt sammanhang, dvs. i konflikten med olika syn på undervisning och vad som är kunskap, lärares auktoritet, elevers medinflytande etc. Det kan vara knepigt, man måste tänka efter vad flumskola egentligen står för när vi talar om det på svenska. Antagligen finns det många olika uppfattningar om den saken.

Inget rakt svar alltså. Men så här skulle vi resonera om det handlade om ett rent terminologiskt problem som har med översättning att göra.

Fråga: Vi diskuterar hur man skriver "könscellsbildning". Enligt regeln borde det vara foge-s efter könscell, eller hur? Det finns emellertid synpunkter på att det inte skulle fungera med två foge-s i samma ord. Självt tycker jag att "könscellbildning" i så fall låter bäst men någon vill hellre ha det till "könscellbildning". Hur är det egentligen?

Svar: Vi har tidigare "hört det ryktas" om att man inte skulle kunna använda två foge-s i ett ord, men detta är helt fel. Det finns ingen sådan regel! Skriv alltså "könscellbildning".

Om ett ord består av en dubbel sammansättning där själva förledet är en egen sammansättning, ska det vara foge-s mellan det sammansatta förledet och efterledet (t.ex. som i ordet "bildskärmsarbete"). Detta är en generell regel.

Sedan kan det ju dessutom vara så att det ska vara ett foge-s mellan den enkla sammansättningen i förledet. Huruvida det ska vara foge-s här kan vara svårare att veta – vissa enkla sammansättningar har foge-s, andra inte. (Jämför bergsbruk – bergart; bordsdator – bordtennis.) Det bästa är då att kontrollera med SAOL.

I ert fall ser man i SAOL att den enkla sammansättningen "könscell" har ett foge-s. Så ska det alltså heta, och när man sedan gör en dubbel sammansättning, så griper den ovan nämnda regeln in.

Fråga: Finns det någon vedertagen översättning till svenska av "screencast"? Det innebär att man spelar in det som försiggår på en datorskärm (t.ex. ett bildspel i Powerpoint) för att andra sedan ska kunna gå in och titta på detta. Wikipedia har översättningen *skärmfilm*.

Svar: En bra översättning, som också är tämligen spridd, är *skärminspelning*. Ordet *skärminspelning* ger 570 träffar via Yahoo och 10 800 via Google.

En IT-specialist tillfrågades och svarade så här: "Skärminspelning är en bra översättning. Jag har hittills översatt det med skärmsändning, men jag inser att jag har fastnat i en rak översättning av engelskan. Oftast är det ju inte direktsändning, utan just en inspelning."

Bok- och lästips

Binamn : uppkomst, bildning, terminologi och bruk : handlingar från NORNA:s 40:e symposium i Älvkarleö, Uppland, 29/9–1/10 2010.

Chippen, Robinson-Emma, Vanilj, Goldielocks och Staffan med ena handen är några av de många binamn (smeknamn och öknamn), som togs upp vid symposiet på Älvkarleö herrgård. Namnforskare från Norden, Sydafrika och Tyskland diskuterade olika aspekter på både nutida och historiska binamn, verkliga och litterära.

Nyström, Staffan (huvudred.) Uppsala: Norna, 2012. 192 s. (Norna-rapporter 88). Anm.: Norna = Nordiska samarbetskommittén för namnforskning. ISBN 978-91-7276-087-5

e-Lexicography : the Internet, digital initiatives and lexicography

Fuertes-Oliveira, Pedro A. & Bergenholtz, Henning (red.)

[Ur förlagsinformation:] "Online dictionaries and reference tools are increasingly prevalent in a digitized and internet-led era in language study that has embraced computational linguistics. This book responds with theoretical and practical analysis of key topics, from a global range of contributors. Since COBUILD in the 1980s, lexicographers have found it essential to engage with and utilize electronic computational tools. Internet dictionaries, online reference tools and even search engine optimization demand a knowledge of electronic lexicography and force a reassessment of the field. This volume looks at, amongst other topics: polyfunctional versus monofunctional dictionary tools."

London: Continuum, 2011, repr. 2012. 341 s. ISBN 978-1-4411-2806-5.

Anm.: Antologi med 15 bidrag.

Juristens skrivhandbok

Englund Hjalmarsson, Helena & Mattson, Anki

[Ur förlagsinformation:] "Boken innehåller bland annat ett utförligt kapitel med skrivregler som är specifika för juridiskt skrivande. Vissa vanliga texttyper och dokument behandlas i egna avsnitt och ger specifika råd om vad man ska tänka på när man skriver definitioner, PM, domar, myndighetsbeslut, avtal och författningar." Definitioner avhandlas närmare på s. 83–86 med refererens till TNC.

Stockholm: Jure, 2013. 123 s. ISBN 978-91-7223-509-0.

Knowledge-oriented terminography

Alexiev, Bojan

Författaren har undervisat fackengelska, givit ut tre tvåspråkiga terminologiska ordlistor och även publicerat en avhandling i terminologi "Contrastive aspects of terminological metaphor" (2005). I den här boken kopplar han samman terminologiläran med kunskapshanteringsområdet och gör bland annat en tydlig överblick över terminologilärans utveckling. Han ger också en modell för terminologiska ordlistor.

Sofia: Avangard Prima, 2011. 132 s. ISBN 978-954-323-897-2

LexicoNordica 19 2012 : betydelsebeskrivningar i nordiska ordböcker

Publikationen är en antologi med 18 bidrag av olika författare, däribland Lorentzen, H. & Trap-Jensen, L.: Nødvendigt, tilstrækkeligt, typisk? – nogle tanker om definitionspraksis (s. 79–103).

Oslo: Nordiska föreningen för lexikografi, 2012. 369 s. ISSN 0805-2735.

Några begrepp inom underhåll och driftsäkerhet

Frånlund, Jan

[Ur förlagsinformation:] "Den svenska riksorganisationen inom driftsäkerhet, underhåll och kapitalvård, Föreningen Underhållsteknik, UTEK, har funnit det angeläget att i en kortfattad form sammanställa de vanligaste begreppen inom sitt verksamhetsområde. I detta häfte beskrivs därför dessa begrepp."

Stockholm: UTEK, 2012. 14 s.

Ordlista för miljö- och hälsoskyddstillsyn : anvisning om användning av terminologin inom områdena tillsynsobjekt och tillsynsdata/Ympäristö-terveydenhuollon valvonnan sanasto : ohje valvontakohteisiin ja valvontatietoihin liittyvien termien käytöstä

Social- och hälsovårdsministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och Terminologicentralen TSK har från och med 2008 utfört terminologiarbete för att klargöra terminologin som rör utvecklingsprojekt för samling av data inom miljö- och hälsoskyddstillsyn. Ordlistan innehåller begrepp inom hälsoskydd, kemikalietillsyn, tobakstillsyn och konsument säkerhetstillsyn. Ordlistan innehåller sammanlagt 124 begrepp med finska termrekommendationer, definitioner och anmärkningar samt svenska och engelska ekvivalenter. Målgruppen är främst kommunernas tillsynsmyndigheter och andra som arbetar med miljö- och hälsoskyddstillsyn och som behöver ett redskap för kommunikation, men också översättare, journalister och informatörer.

Social- och hälsovårdsministeriet, tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och Terminologicentralen TSK

Helsinki: Valvira : Tukes : Sanastokeskus TSK, 2012. 63 s.,

<http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/YmparistoterveydenhuollonValvonnasSanasto>
ISBN 978-952-9794-28-7

Såld på engelska? : om språkval i reklam och marknadsföring

Lindblom, P.-Å.; Kirch, F.-M. & Rubensson, A. (red.)

Antologi med bidrag från 18 olika skribenter, t.ex. "Filmtitlar på engelska i Sverige (Olle Käll), "När kobåjsarna blir reklamare" (Anders Lotsson), "Engelska i platsannonser" (Karin Helgesson). Detta är en av de första svenska böckerna som analyserar engelskans roll i reklam och marknadsföring i Sverige och andra länder, där engelska inte är officiellt språk. Följande övergripande frågor behandlas:

- Finns det några vetenskapliga rön, som motiverar användningen av engelska i reklam och marknadsföring i länder, där engelska inte är huvudspråk eller officiellt språk? Kan det finnas andra motiv? I så fall, vilka?
- Vilka föreställningar och myter finns det om det engelska språket inom marknadsföring?
- Vilka konsekvenser har användningen av engelska i reklamen i Sverige för svenska språkets ställning?

Stockholm: Språkförsvaret, 2013. 178 s. ISBN 978-91-637-1975-2.

TOTH 2011 : terminologie & ontologie : théories et applications : actes de la cinquième conférence TOTH, Annecy, 26 & 27 mai 2011.

Innehåller 14 bidrag, inledningsanförandet inräknat. Sex av dem är på engelska, resten på franska. Klaus-Dirk Schmidt bidrar med artikeln "Concepts as building blocks for knowledge organization – a more ontological and less linguistic perception of terminology".

Annecy: Institut Porphyre, 2012. 257 s.

ISBN 978-2-9536168-4-2

Trygghet och äventyr : om begreppshistoria

Lindberg, Bo (red.)

Publikationen innehåller tolv föredrag om olika begrepp, t.ex. "fred", "tolerans", "ras/rasism", "äventyr" m.fl. Det finns även en intressant artikel om ordet "begrepp".

KVHAA (Kungl. vitterhets historie och antikvitetsakademien : konferenser 59), 2005. 201 s. ISBN 91-7402-349-7

Summary in English

TNC has always viewed raising the terminological awareness in society at large as one of its most important efforts. There is more than one way to contribute to this end, and in this issue of TNC-aktuellt, we will be giving some examples of how terminology work and terminological services could be placed higher on public agendas. Two of TNC's latest trainees are also given floor and they share experiences about their first contact with practical terminology work.

Rikstermbanken's fourth anniversary was celebrated on 19th March with a birthday cake and a seminar. Henrik Nilsson gave the latest update on Rikstermbanken and reported on the discussion on national term banks and the meaning of "national" in connection with term banks which was held at the recent EAFT (European Association for Terminology) conference in Oslo.

Projects under way

Updating "Braille terms"

TNC is helping the Swedish Agency for Accessible Media (MTM) with updating its domain vocabulary "Punktskriftens termer" (Braille terms). TNC was also involved in producing the original edition of the vocabulary (published in 2001).

Helping Statistics Sweden (SCB)

SCB has engaged TNC to help with writing definitions and explanations for a number of central concepts in the statistics domain as well as with acquainting the experts involved with fundamentals of terminology work.

Trainees' experiences

A mother tongue mantra

Olof Pettersson is completing his bachelor degree programme in languages at Uppsala University. His internship at TNC has provided him with valuable insights into the nature of languages for specific purposes (LSP) as opposed to language for general purposes (LGP). There is a view among general language planners that everyone speaks his or her native language perfectly, but there is also the fact that domain-specific terminology is incomprehensible to most native language speakers. This does not need to constitute a contradiction, since specific language is just that: specific. Olof realized that terminology work is crucial for native speakers if they have to have a clear understanding of domain concepts and to be able to formulate concise and consequent definitions of them. A command of terminology contributes thus to a better command of one's own mother tongue.

To get to the bottom of things helps is uplifting

Sebastian Lilja is studying for a master degree in translation at Stockholm University. He was lucky to start his internship at TNC just when TNC landed a large translation job. For him it meant an opportunity to practice translating an LSP text containing many very specific terms. Sebastian had TNC's comprehensive collection of terminological sources at his disposal, which had its impact on the quality of the completed translation. Sebastian's experience at TNC made him see that proper terminology work is fundamental for good translation quality.

An hour of ... terminology

On 11th April a group of terminology enthusiasts gathered in TNC's library to take part in "An hour of terminology: the concept", the first in TNC's new series of workshops designed for those already acquainted with fundamentals of terminology as well as those who are just taking their first steps in the field of terminology. The selection of "concept" as the first topic is not surprising given the concept's central role in all terminology work. Henrik Nilsson who acted as moderator of the workshop started with giving a very concise presentation of the central concepts of terminology. The theory was soon turned into practice when the participants had to analyse two related concepts – "statue" and "sculpture" – (in the domain of art) by identifying their essential and distinguishing characteristics and drafting a concept system. The next hour of terminology will focus on definitions.

TNC on the EAFT board

Henrik Nilsson has been elected to the board of the EAFT. The Association's next event is a workshop (in Zagreb, Croatia) on practical applications of current developments in terminology theory. Read more at: www.eaft-aet.net.

DIN-TERM online

DIN-TERM, a term bank compiled by DIN, the German standardization organization, is now freely available online. You don't need to log in, but if you choose not to you can only search for terms. With a log-in, you can get both terms and definitions from all standards where your search term occurs. Read more at: www.din.de/sc/dinterm.de

TNC to the Name Planning Group

The Swedish Name Planning group was established on 12th March. The goal of this new language planning association is to provide advice and recommendations on geographical names, names of organizations etc. The chairman of the group comes from Lantmäteriet and the members from the Language Council of Sweden, the State Department, Uppsala University, TNC and other organizations.

Making Terms Matter!

A whole day seminar with this title and the focus on terminology management was held by Interverbium Technology on 22nd March. The presentations addressed a number of central issues concerning e.g. the criteria for selecting the content to be presented in term databases, financial considerations involved in creating and managing terminology resources (Don DePalma, USA), the organization and structuring of terminological data (Henrik Nilsson, TNC). The audience joined the presenters in a lively discussion that followed and many of the participants showed a budding interest in terminology matters.

Språkforum 2013

Språktidningens popular event "Språkforum" consisted this year of two distinct parts. The morning was devoted to a more practical subjects, e.g. style and language queries, the use and usefulness of special languages or the gist and advantages of plain talk. The afternoon had more of an entertainment angle with Mikael Parkvall making his presentation on tense and aspect (of all things!) a real laughing spree and Ulla Stroh-Wollin following suit when reporting on her recent research on swearwords.

Mediespråk 2013

"The floor is open" was the theme for this year's Mediespråk's Conference held in Vaasa, Finland, 25th–26th January. The first day was media-oriented while the second was devoted to linguistic issues with Anna-Lena Ringarp's and Lars-Gunnar Andersson's odyssey across the "language" and Leila Mattfolk's and Maria Vidberg's discussion of Swedish place names in Finland. Henrik Nilsson talking about jargon in the media and terminological responsibility of journalists. Martin Schibbye and Johan Persson making one of their first appearances in public also contributed to the conference's success. Read more at: www.mediesprak.fi/.

A conference of the Swedish Association for Technical Communicators

Some 150 technical communicators, exhibitors and other interested parties spent a couple of March days in Gothenburg discussing how to make the life of technical communicators easier. The solutions proposed by the speakers varied from adopting creative thinking to tips on how to achieve better screenshots. In one of the mini-workshops on the program TNC's Åsa Holmér offered the participants a brief introduction into terminological thinking as a way of making communication more effective and communicators less pressed.

TNC-aktuellt

Ansvarig utgivare: Anna-Lena Bucher.
Redaktion: Anna-Lena Bucher, Åsa Holmér, Henrik Nilsson
Förlag: AB Terminologicentrum TNC
Adress: Västra vägen 7 B, 169 61 Solna
Tel.: 08-446 66 00. Fax: 08-446 66 29
E-post: tnc@tnc.se
Organisationsnummer: 556562-8491
TNC-aktuellt kommer ut med 2–4 nummer per år.

Hör gärna av dig till oss om det är något särskilt du skulle vilja ha belyst i TNC-aktuellt eller om du har kommentarer på det du har läst.